

SÖREN KIERKEGAARD VE ARTHUR SCHOPENHAUER'A GÖRE İNSANLAR NEDEN EVLENİR?

[According to Søren Kierkegaard and Arthur Schopenhauer Why Do People Get Married?]

Kaan TUNCA

Yüksek Lisans, Selçuk Üniversitesi, Felsefe Bölümü

kaan.kagan@hotmail.com

ÖZET

Kadın erkek ilişkileri, insanlık var olduğundan beri üzerinde tartışılan bir sorunsaldır. Hayatı deneyimleme biçimleri açısından bu iki karşı cinsin birbirlerini anlayamaması belki de sorunsalın merkezini oluşturmaktadır. Kadın ve erkeğin birbirini sevme üzerine kurulu ilişkilerinin sosyal ve yasal zorunluluğu devreye sokan evlilik kurumu ile yıpranma evresine girmesi yaygın bir gözlemdir. Söz konusu ilişki bireyleri beklentiler sonucu genellikle evliliğe sürüklemesi sonucunda, sorunsal evlilik kurumu üzerinde yoğunlaşır. Aile olabilmek, yuva kurabilmek, karşı cinsten bir bireyle hayatı birleştirebilmek gibi sorunlar etkisini günümüzde de devam ettirmektedir ve insanlık var oldukça da ettirecektir. Birçok filozof; yaşadıkları dönemlerin etkisiyle, kendi yaşadıkları olaylardan pay çıkartarak, evliliğe iyi ya da kötü bir anlam yüklemişlerdir. Bu problemi değerli kılan bu iki filozofun, kadın ve erkek varoluşunu anlamlandırabilmek için hayatlarını bu uğurda fedakârca harcamaları, yaşantılarını

şekillendirmeleridir. Schopenhauer ve Kierkegaard birbirine tamamen zıt yorumlarda bulunan ancak aynı yolda yürüyen iki karakter olarak karşımıza çıkar. Hemen hemen ikisinin de yaşadıkları olayların ve aile yapılarının, kadın ve erkeğe yükledikleri anlamları şekillendirdiği ifade edilebilir. İkisinin de ölümlerinden sonra ünlenmeleri, evlilik yapmadan evliliğe yükledikleri anlamlar, konuyu daha ilginç kılan özelliklerdir. Bir yanda kötümser Schopenhauer; diğer tarafta ise sorunu Tanrı'nın bir sınavı olarak gören Kierkegaard karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar sözcükler: Evlilik, kadın-erkek ilişkileri, aşk, ahlaksal yaşam, cinsel arzular, soyun devamlılığı, ebediyet duygusu.

ABSTRACT

The relationship between men and women is a problematic one that has been debated since humanity existed. In terms of the way they experience life, the inability of these two opposite sexes to understand each other is perhaps the center of the problem. It is a common observation that the relationships of men and women based on loving each other enter a phase of attrition with the institution of marriage, which activates social and legal obligations. The relationship in question focuses on the problematic institution of marriage, as a result of which individuals are often dragged into marriage as a result of expectations. Problems such as being a family, being able to settle down, being able to combine life with a person of the opposite sex continue to have an effect today, and humanity will have these problems as long as humanity exists. Many philosophers, influenced by the periods in which they lived, took a share of the events in which they lived and placed a good or bad meaning on marriage. What makes this problem valuable is that these two philosophers sacrifice their lives to make sense of the existence of men and women, and shape their lives. Schopenhauer and Kierkegaard who make opposite interpretations of each other but walk the same path. It can be expressed that their family life which they experience shapes the meaning of men and women partly. The fact that they both became famous after their deaths, the meanings they give to marriage without being married, are the characteristics that make the subject more interesting. On the one hand, the pessimistic Schopenhauer, and on the other-Kierkegaard, who sees the problem as a test of God.

Keywords: Marriage, the relationship between men and women, love, ethical life, sexual desire, continuity of lineage, sense of eternity.

Kierkegaard'ın Tanrısal Bulguya Dayalı Evlilik Anlayışı

Evliliği tensellikten ve dünyevi zevklerden uzak, tamamen ebedi bir sonsuzluk ile ele alır. Peki dünyevi olandan nasıl uzaklaşacağız? Ebediyete varıp tensel zevklerin nasıl kölesi olmayacağız? Kierkegaard, bu sorular karşısında ilk aşka vurgu yapar. İlk olan her zaman değerlidir. Diğerleri ise onun bir yansımasıdır. Tekrar eden durumların değeri azalır. Bundan dolayı ilk aşkımızla evlenmeliyiz. “İnsan yaşamında ancak bir kez sever ve kalp ilk aşkına - evliliğe!- tutunur.” (Kierkegaard, Evliliğin Estetik Geçerliliği, 2013)Ancak şöyle de bir durumdan bahsedebiliriz. Mutsuz bir ilk aşk, bireydeki evliliği olumsuz etkileyip, ebediyetten uzak tensel zevklere dönüştürebilir mi? Kierkegaard, bu başka bir durum diyerek sorudan uzak durmaya çalışır. Ona göre evlilik, Tanrı'ya yönelme, onun sınavına girme cesaretini gösterebilme, Tanrı'yı memnun etme durumudur. İnanç sahibi birisi ilişkiden kaçmaz. İlişkiden kaçan biri inançsız olduğunu kabullenmiş olur. Tanrı için hiçbir şey imkansız değildir, imkansız olan evlilikleri bile mümkün kılabilir. Sevgiliyi, Tanrı'nın elinden bir armağan olarak almak gerekir. Aşk için şükretmek, aşkı ebedileştirir. İlişkilerde erkek, kendini üstün, efendi olarak görse de kadının kölesi gibi davranmaktan vazgeçmeyecektir. Evlenirken neden aranmaz. Sadece evlenilir. Alt tabakadaki bireyler neden evlendim sorusunu kendilerine asla sormazlar. Bu sebeple onların evlilikleri daha uzun süreli olur.

Evlilikler bir süre sonra monoton bir hal alır. Görevler, üzerine düşen sorumluluklar, evde oturduğun koltuk takımı, yaptığın sohbetler bile sıradanlaşır. Ancak böyle bir durumda ilk aşk devreye girerek evliliği kurtarır. İlk aşkın yenilenmesi, kadın ve erkeğin ilk günlerine dönmesi evliliği ayakta tutar. Bir kadınla cinsel ilişkiye girmek için evlenmek, hayvani içgüdülerle hareket etmek, kadına hakarettir. Evlilik sonucu meydana gelen çocuk da Tanrı tarafından gönderilen bir armağandır. Çocuğun asıl babası Tanrı'dır. Biyolojik olarak baba olduğunu iddia eden ise çocuğun ancak üvey babası olabilir. Kilise, günahın dünyaya evlilik ile birlikte getirildiğine inanır. Ancak evliliğe izin verir. Bu günahların sonucunda; kadın dünyaya çocuk getirirken acılar çekecek, erkek ailesine bakabilmek için mücadele edecektir. İlk aşk, bu durumlardan korkmaz, cesurdur, tehlikelerin üstesinden gelmeyi bilir.

Aşk olmadan yapılan evlilikler; mantık evliliği ve anlaşmalı evlilik olmak üzere ayrılır. Anlaşmalı evlilik ve mantık evliliği ebediyetten uzaktır. Evlilik bir sözleşme olmadığı için

anlaşmalı evlilik, düşüncelerin uzlaşması gibi görünse de evlilik değildir. Mantık evliliğinde ise geçim kaygısı ve çevre baskısı etkindir. Mantık evliliği, tensellikten uzaktır. Ancak her iki evlilik türü de dünyevi olanla sınırlı kalır ve ebedilikten uzaklaşır. Peki, içinde aşk duygusu barındıran evlilik nasıl olmalıdır? Tensel ve dünyevi mi olmalı yoksa içinde ebediyet duygusu mu taşınmalıdır? Bu soruların cevabı ise romantik aşkta gizlidir. Romantik aşk anlıktır. Karşı cinsi görüp aşık olursun, ruhu ilk bakışta seni etkilemez. Tensel olarak karşıdakini incellersin. Romantik aşk, ilk bakışta tensel olana dayansa da içinde taşıdığı ebediyet duygusuyla tensel olandan ayrılır. Şehvet duyguları ile başlanan ilişki, aşk tarafından ele geçirilirse tensellikten ayrılır. Çünkü aşkta ebediyet duygusu vardır. Şehvette ise, dünyevi zevklerin, bedensel arzuların peşinde koşma vardır.

Kierkegaard'ın, evliliğe yüklediği anlamı anlayabilmek için egoist melankoli ve sempatik melankoli kavramlarını incelememiz gerekir. Egoist melankolide, kişi kendisinden başkasını düşünmez, korkuları kendisi içindir. Kişi, zevkini her şeyin üstünde tutar. Bu kişilerin yaptıkları evlilik yalnızca kendisi içindir. Evlilikten mutsuz olacağı düşüncesiyle melankoliye kapılır ve evlenmeyi düşünmez. Sempatik melankoliye sahip bireyler ise başkalarını düşünür. Kendisi için değil başkalarını üzmemekten korkar ve çekinir. Bu yüzden evlenmeyi düşünmezler. “Sempatik melankoli daha acı verici ve daha asildir.” (Kierkegaard, Evliliğin Estetik Geçerliliği, 2013) Ancak her iki düşünce de korkaklığa esir olduğu için, evlenme durumu bu düşünceye sahip kişilerde gerçekleşemez.

Diğer bir sorunsalımız ise evlendikten sonra mı aşık olunur? Yoksa evlenmeden önce mi bireyler birbirine aşık olurlar? Kierkegaard düşüncesine göre bunu da açıklayalım. Evlilikten sonra aşık olan bireyler, bunun bir mecburiyetten kaynaklandığının bilincindedirler. Mecburiyet duygusu devreye girer. Aile bireylerinin zorlamaları ile evlilik yapılmış, aşık olma duygusu zorla dayatılmıştır. Evlilikten önce aşkın yaşanması ise daha sağlam temellere dayanır. Evlilikte dini bir duygu, teslimiyet varken, aşkın içinde bu duyguyu bulmak zorlaşır. Evlilik, Kierkegaard'a göre teslimiyet ve fedakarlık durumudur. Bunu kabullenen insan mutluluğa ulaşır. Evliliğin içindeki olumsuzluklar bir kenara atılırsa, bireyler ideal olanı arzularsa işte o zaman mutlu olabilirler. Evlenmek istemeyen bireyler, özgür, mutlu oldukları ve sorumluluk almadıkları için kendilerini şanslı olarak görürler. Ancak bu toplum içinde taktıkları bir maskedir. Yalnız kaldıklarında, bu durumun yarattığı huzursuzluk, karamsarlık

ve mutsuzluk peşlerini bırakmaz. Kierkegaard, evlenecek bireylerin hemen karar vermelerini de eleştirir. Bireyin kendini bilmesi, sorgulaması, sabrını test etmesi gerekir. Bu da evliliği ebediyete götürecektir. Erken yaşlarda evlilik yapılmamalı, ömür boyu da bekar kalınmamalıdır. “Kişinin, ömür boyu bekar olarak kalması iyi olmasa da bir süre bekar kalması da yararlıdır.” (Kierkegaard, Günlüklerden ve Makalelerden Seçmeler, 2005) İnsanlar, ilişki kurmak isterler. Ancak bu ilişkinin anlık bir zevk mi yahut ömür boyu sürecek bir ilişki mi olacağına karar veremezler. Burada Tanrısallık devreye girer. İncanın olduğu yerde evlilik kurumu anlam kazanır. Evlilikteki tüm zorluklar Tanrı tarafından verilir. İlişkinin ömür boyu olmasını sağlayan şey Tanrı’ya duyulan aşktır. “İlişkiden kaçmak kişiyi dünya işleriyle olumsuz bir ilişkiye sokar, ancak inanç onun dünya ile yeniden olumlu bir ilişki kurmasına yardımcı olur.” (Gödelek, 2010) Don Juan, baştan çıkarıcı Johannes, Faust gibi estetik olanın, hazların, bedensel zevklerin peşinde koşan bireyler, evliliğin içindeki aşkı ve ebedi olanı anlayamazlar. Bedensel zevkler tekrar eder. Belirli bir süreden sonra insan bu durumlardan bıkar. Bu bıkkınlık, umutsuzluğa dönüşür. Kierkegaard’a göre umutsuzluk, ölümcül bir hastalıktır. Kişi, umutsuzluktan kurtulabilmek için daha üst bir seviyeye yani ahlaksal olana ulaşmalıdır. Ahlaksal olana ulaşan bireyler ise bu durumu evlilik kurumu ile taçlandırır. Evlenen bireyler, egoizmi bir kenara bırakarak, eşi için, çocukları için yaşamaya başlarlar. Tek başlarına karar veremezler. Kararlar aile ile birlikte alınır. Bu sebepten evlilik, estetik yaşama karşıdır.

Kierkegaard’a göre evlilik, içinde etik anlayışı barındırır. Etik anlayışın içinde gizlilik yoktur. Her şey açıktır, toplumun haberi vardır. Estetik anlayış ise, evlilik için uygun değildir. Estetik anlayışta, gizlilik esastır. Toplumun haberi yoktur. Estetik anlayışın içindeki bireyler, karşı cinsle olan ilişkilerini kimsenin bilmesini istemezler. Bu anlayışta ebediyet duygusu yoktur. Estetik yaşamın içindeki bireyler, karşı cinsle yaşanan cinselliği saklarlar, topluma duyurmak istemezler. Evliliklerde, insanlar, salonlara, mahallelere davet edilir. Gerçekleşen evlilik herkese duyurulur. Bu etik bir anlayıştır. Etik anlayışın içinde nesnellik vardır. Ancak Kierkegaard, tekil olan bireye değer vermesine rağmen neden nesnelligi önemser? Evlilik vazifesi, açıktır, nesnelidir. Herkesin gözü önünde gerçekleşir. Ancak herkes üstüne düşen bu vazifeyi yapmakta ya da yapmamakta özgürdür. İşte bu durumda da etik olanda öznellik vardır. Etik bu sebeple hem öznel hem de nesnelidir. Yalnızca tenselliğin peşinde koşan, arzularının boyunduruğu altına girmiş bir insan düşünelim. Bu insan aşkı, kendi çıkarları

doğrultusunda tanımlayacaktır. Sevgiye yüklediği anlamın içinde derinlik yoktur. Çünkü istediği tek bir şey vardır o da cinsel arzularının tatminidir. Bu şekilde hareket eden hazcı kişi, evlilikten uzak durur. Aşk da sevgi de evlilik ile anlam kazanır. Eğer beni seversen ben de seni severim diyerek olaya yaklaşırsak egoizmin içine düşmüş oluruz. Toplum bunu kabul etmez. Tanrı'da bu durumu onaylamaz. Bazı insanlar neden evlilikten uzak dururlar? Onlara evliliğin önemi yanlış mı anlatılmıştır? Çevresinde gördüğü evlilik modelleri onu bu kurumdan mı uzaklaştırmıştır? Yaşları büyük olan bireyler geçmişlerinde aşkı yaşadıklarına inanırlar. Yedikleri darbelerden dolayı -kendi deyimleriyle- aşkın sahte olduğuna, aşkın olmadığına kendilerini inandırmışlardır. Çevrelerinde evlenen insanların ayrıldıklarını, evlilikleri ile birlikte aşklarını kaybettiklerini görerek, evlilikten uzaklaşmışlardır. Bu olumsuz durumları algıları seçerken, olumlu örnekler gözlerini kapatmaktadırlar. Bu insanlar belirli bir süre sonra, aile dayatması, düzenli yaşama isteği, cinsel arzularını doyurma isteği doğrultusunda evlenirler. Bu evliliğin içinde aşk yoktur. Karşılıklı çıkarlar vardır. Ancak evlilik böyle bir durum değildir. Evlilikte aşk vardır. Evliliğe anlam kazandıran en önemli öğe ruhtur. Evliliğin içinden aşkı, ruhu alırsak; evlilik, tensel duygulara dayanan, hayvani içgüdülerle beslenen bir kurum haline gelir. Evlilikte neden aranmaz, amaç da yoktur. Evlenirken neden ararsak, hem estetikten hem de etikten uzaklaşırız. Kierkegaard'ın bahsetmiş olduğu bu durumlar evliliğin estetik geçerliliğidir.

Evlilik, sanılanın aksine rahat ve düzenli bir yaşam sürme anlamına gelmemektedir. Kişinin hareketlerine dikkat ettiği, kendinden ödün verdiği, başkaları için yaşadığı, ahlaki bir evredir. Evliliklerdeki can sıkıntılarının temelinde üreme ve çoğalma vardır. “Tanrıların canı sıkılmıştı, böylece insanı yarattılar, Adem’in canı sıkılıyordu, Havva yaratıldı. Adem ile Havva birlikte sıkıldılar, daha sonra Adem, Havva, Habil ve Kabil ailece sıkıldılar. İnsanlar kitlece sıkılmaya başladılar.” (Kierkegaard, Meseller, 2013) Üredikçe, çoğaldıkça sıkılmalar artarak devam eder. Evliliğin kötü olmasındaki neden, ne Tanrı ne Hristiyanlık ne de Kilisedir. Sorumluluk insana aittir. Evlensem mi evlenmesem mi? diye düşünen insanlara Kierkegaard seslenir: “Evlenin pişman olacaksınız; evlenmeyin yine pişman olacaksınız; ister evlenin ister evlenmeyin, her iki şekilde de pişman olacaksınız.” (Ferguson, 2015)

Kierkegaard'a göre evlilik, Tanrı'nın emirlerini yerine getirmektir. İnsanlar, eşlerini Tanrı tarafından gönderilen bir armağan olarak kabul etmelidirler. Evlilik, kutsal bir vazifedir. Bu

kutsallıktan kaçanlar, evlenmemek için bahane arayanlar, gerçek Hristiyan değildirler. Tanrı'nın vermiş olduğu bu görevde, insan sorumluluk sahibi olmalı, egoist bir yaşam sürmemelidir. Evlilikte sadece kendin için yaşamazsın, başkaları için yaşarsın. Evlilikten korkup kaçarsak, dünyadaki işlerimiz de yolunda gitmez. Tanrı, İbrahim'e oğlunu kurban etmesini söyler. İbrahim tedirgin olsa da Tanrı'nın verdiği emre itaat ederek oğlunu kurban etmeye götürür. Tanrı, İbrahim oğlunu keseceği sırada ona bir kurban gönderir ve İbrahim'i, İbrahim'in oğlunu bu durumdan kurtarır. Bu olayda, Tanrı'ya boyun eğme, mutlak itaat vardır. Evlilik de Tanrı'nın bir emri olduğuna göre, evlilikten kaçmak Tanrı'ya karşı gelmektir. Tanrı'nın her şeye gücü yeter. O olunmayacak şeyleri bile oldurur. "Eğer inancım olsaydı, Regine'yi terk etmezdim." (Gödelek, 2010) Kierkegaard, evlilikten korktuğu için, kendi melankolisi ile nişanlısını yıpratmak istemediği için, Tanrı'nın üstüne yüklemiş olduğu bu görevi yerine getirmez ve bu durum karşısında vicdan azabı çeker.

Evlilik, estetik yaşam biçimini bir kenara bırakarak, ahlaksal olan yaşam biçimini tercih etmektir. Ahlaksal yaşamı bir örnekle anlatayım. Askerliğini tamamlayıp, evlerine dönen erkekler iş arayışı içine girerler. İş bulduktan sonra bir kız bulunur ve evlenirler. Bu toplumun öngördüğü kurallar bütünüdür. Ancak kişi bunu bir dayatma ile değil, kendi isteği ile yaparsa, kendi bilincinin farkına varmış olur. İşte bu ahlaksal yaşamdır. Ahlaksal yaşam da her iki cinsten kendinden ödün verir. Bir başkası için yaşamaya başlarlar. Ancak bireyler ahlaksal yaşam içinde, bireyselliklerinden vazgeçmemelidirler. Estetik yaşam içinde tek bir kız yahut erkek ile idare edilmez. İçinde ebedi duygular yoktur. Aşık olmak, bir kız ya da erkekle ebediyete ulaşmak estetik yaşamın içinde yer almaz. Estetik yaşam alanında, tensel arzuları, cinsel ihtiyaçları doyurma vardır. Estetik yaşam içindeki bireyler evlenmezler. Evlenseler bile gözleri hep dışarıdakini baştan çıkarmaya odaklanır. Evliliğin en önemli görevlerinden birisi teslimiyet duygusudur. Her iki tarafta Tanrı'nın kendilerine yüklemiş olduğu sorumluluk ile hareket ederler. Evliliğin içindeki inanç duygusu da teslimiyete dayanır. Tanrı'yı nasıl sorgusuz, sualsiz, koşulsuz kabul ediyorsak, evliliği de aynı koşullar içinde sürdürüp, birbirimizi aldatmadan, kandırmadan ebediyete ulaşmalıyız. Her iki cins de evlilikte teslimiyet duygusu ile hareket etmelidir. "Bir taraf için dünyanın en kayıtsız şartsız teslimiyeti değilse eğer, aşıkta ne zevk olabilir ki?" (Kierkegaard, Baştan Çıkarıcının Günlüğü, 2013) Evlilikte neden aranmayacağını belirtmiştim. Evlenmek, evlenmek için vardır. Evlilikte "daha az neden daha iyidir. Alt sınıflarda evliliğe genellikle herhangi büyük bir neden olmaksızın

girilir” (Kierkegaard, Evliliğin Estetik Geçerliliği, 2013) Bazıları kadının veya erkeğin ölümüyle alabileceği miras için evlenir. Bu insanlar evliliğin kutsallığından haberdar değildirler. Bazıları ise bir ev sahibi olmak için evlenir. Bir iş bulursun, evlilik için para biriktirirsin ve evlenirsin. Evliliğin en kutsal görevi mücadele etmektir. Kendinden çok eşin ve çocukların için mücadele edersin. Bir ev için evlilik fikri bazılarında komik gelebilir. Bu insanların tamamen maddi olanla hareket ettiklerinden bahsedilir. Ancak ev kavramı o insanlar için görevdir. Eve bir anlam yüklerler ve bu vazife, o insanlar için son derece önemli hale gelir.

Evlilik, soyun devamı olarak görülür. İnsanlar, ölümsüzlüğe bu şekilde ulaşabileceklerini düşünürler. Bu durum tamamen tenselliğe ve cinselliğe dayandırılmamalıdır. Çünkü cinsellik, bir günah vesilesi ile dünyaya sokulmuştur. Adem ve Havva cennette iken yasak meyveyi, Havva’yı yılanın kandırması sonucu yemiştirler. Dolayısıyla Havva günahına Adem’i de ortak etmiştir. Dünyaya gönderildiklerinde ise birbirlerinin görmedikleri uzuvlarını görmeye başlarlar. Dünya’daki cinsellik bu şekilde başlamış olur. Yalnızca bu duygunun esiri olarak evlenmek, Tanrı’yı yok sayıp, şeytanla el ele yürümektir. “İlk günahın bir sonucu olarak ortaya çıkan cinsellik kaçınılmaz olarak günahkarlık olarak algılanır.” (Akış, 2015) Evlilik yalnızca soyun devamı olarak gerçekleşiyorsa böyle bir durumda çiftlerin çocuklarının olmadığını düşünelim. Böyle bir durumda soyun devamlılığı evlilik için tek başına geçerli değildir. Bazı durumlarda devletler bile çocuk yapmaları için çiftlere uyarılarda bulunabilir. Çünkü soy devam etmezse, devletlerin de geleceği tehlikeye düşer. Çiftler, dünyaya gelen çocuğun sorumluluğunu üstlenmezlerse, teslimiyet duygusu ile bu olaya yaklaşmazlarsa, evlilik sadece tensel bir durum olarak karşımıza çıkar. “Yalnızca bu nedenle girilen evlilik etiğe aykırı olduğu kadar estetikten de uzaktır.” (Kierkegaard, Evliliğin Estetik Geçerliliği, 2013) Çocuk Tanrı’dan gelen bir emanettir. Çocuğun asıl sahibi ve babası Tanrı’dır.

Schopenhauer’un Tür Ruhunun İradesine Dayalı Evlilik Anlayışı

Schopenhauer’a göre evlilik; cinsel ve dünyevi ihtiyaçların, tensel arzuların giderilmesidir. Kadınlara erkek arasındaki ilişki ruha değil, tensel olana dayanır. Cinsel arzularının içinde kıvranan erkek bu arzusunu doyumak için arayışa girer.

“Hemen hemen bütün insansal çabanın nihai hedefi odur; en önemli olaylar üzerinde istenmeyecek olumsuz bir etkiye sahiptir, en ciddi uğraşılara verilen zamanı (cinsellik)

kesintiye uğrattır” (Janaway, 2007) Schopenhauer’un evliliği, tensel, bedensel zevklerin peşinde koşma olarak görmesinin en büyük sebebi çocukluğunda yaşamış olduğu olaylardır. Genellikle filozofların düşünce sistemlerini, çocukluk yıllarındaki yaşantıları şekillendirir. Schopenhauer da çocukluğunda yaşadığı olaylardan etkilenen filozoflardan biridir. Schopenhauer ailesi, dönemin seçkin ailelerinden biridir. Arthur’un babası kırk yaşında bekar bir Cumhuriyetçidir. At sevgisini kenara bırakarak, kendini bir kadının kollarında mutlu etmesi gerekir. Johanna’yı bulur ve evlenir. Johanna ise genç bir kadındır. Seçkin bir ailenin oğluyula evlenmek o dönem genç kızlarının hayalidir. Aşk evliliği değil tamamen maddi duygularla yapılan bir evliliktir. Arthur da kendisinin bir aşk çocuğu olmadığını, bedensel zevkler yüzünden dünyaya geldiğinin sonradan farkına varacaktır. Annesi, babasını parası için sever ve evlenir. Ancak Arthur’un babası Heinrich kıskanç bir erkek olduğu için Johanna, kocasının parasını istediği gibi yiyemez. Bu sebepten dolayı Johanna için evlilik bir süre sonra sıkıcı bir hale gelir. Ancak kocası öldükten sonra amacına ulaşır. Bu durumu gören Arthur’un dünyaya bakış açısı değişecek ve düşüncesi şekillenecektir.

Schopenhauer, bedenselliğin, evliliğin, aşkın boş uğraşlar olduğunu insanı dünyayı anlamlandırma çabasından uzaklaştırdığını belirtir. İnsanların, bu tarz duygulara yoğunlaşması zayıflık belirtisidir. Ancak kendisi de bu duygulardan kaçamaz. Tensellik, şehvet onu da içine çekmektedir. Evlilik, içinde erotik girişim arzusunu barındırır. Yaşanılan cinsellik ve alınan zevk evliliği anlamlandırır. Ancak Schopenhauer, bu duyguları reddetmenin yollarını arar. Schopenhauer, neden bu duyguları reddetmek istemiştir? Sebebini şu sözlerinden anlayabiliriz. “Kadınlara gelince, ben onlara çok düşkündüm onlar da bana sahip olmak isteselerdi.” (Safranski, 2015) Kadınlar, kendisinden uzak durdukları için bu düşüncelere kapılmış olabilir. Schopenhauer’a göre, aşık olmak, evlenmek, bir hayatı paylaşp mutlu olmak yanılısamadan ibarettir. Dünya hakkında bildiklerimiz bile tamamen gördüklerimizle alakalıdır. Evlenince mutlu olacağını düşünen insanlar, dışarıdaki evli çiftlerin, mutluluk maskesi ile dolaştıklarının farkında değildirler. Bir kadını yahut bir erkeği ayartmak, aşık olmak, evlenmek gibi durumlar insanların işlerini aksatır. Bir icadın peşinde olan bilim adamı bu sebepten dolayı işini yarım bırakır. Bir fikrin peşinde koşan, bilgiye aşık bir insan, düşünmeyi unuttur. “Evlilikte hedef, entelektüel bakımdan eğlenmek değil, çocuk meydana getirmektir” (Schopenhauer, Cınnet ve Aşk, 2014) Evliliğin amacı, Tanrı’nın emirlerini yerine getirmek, romantik bir aşk yahut mutlu bir yaşam sürme isteği değildir.

Evlilik, üre ve çoğal mantığı ile hareket eder. “Sevgililer, gerçek bir birleşme yeni bir varlığı vücuda getirmek için yanıp tutuşurlar; hayatlarının kalanını bu şekilde yaşamayı arzu ederler” (Schopenhauer, Aşka ve Kadınlara Dair, 2014)

Schopenhauer’a göre dünya, tasarımlar dünyasıdır. Bizlerin bedeni de diğer her şey gibi tasarımdır. Burada devreye isteme girer. Beden ve akılsal olan birbirinden ayrılmaz bir bütündür. İsteme ve bedenin eylemleri farklı gibi görünseler de aslında aynı şeylerdir. Dış dünyadaki olaylar gözlenebilir ancak benim içimde olanlar istememden kaynaklanır. İhtiyaç halinde olmamız, bir şeylerin peşinde koşmamız, bedenimizden ayrı oluşmaz. Bunlar bedensel işlevlerdir. Bedenin beslenme ihtiyacı, üreme, çoğalma, yaşam mücadelesi verme gibi durumların ortaya çıkması istemeden kaynaklanır. Peki bu isteme kendini en çok nerede belli eder? Schopenhauer, istemenin kendisini ele verdiği yerin cinsel birleşmede ortaya çıktığını belirtir. Çiftleşmedeki şehvet, isteme ile birlikte ortaya çıkar. “Bütün şeylerin hakiki özü ve çekirdeği, bütün varoluşun hedefi ve amacı budur.” (Safranski, 2015) Schopenhauer’a göre evliliğin amacı, hayatta kalma, öldükten sonra bile var olma isteğidir. Heykeltraş, heykelini yapar. Ressam, resmini çizer. Yazar, bir roman ortaya koyar. Buradaki amaç, ölümsüz olmak, varlığını devam ettirebilmektir. Bu yeteneklerden mahrum kişiler ise dünyaya getirdikleri çocukları ile varlıklarını devam ettirirler. Schopenhauer’a göre evlilik, hayvansal içgüdülerin tatmini, fizyolojik ihtiyaçların giderilmesi için yapılan bir sözleşmeden ibarettir. Evlilik, tabiatın bir oyunu, aldatmasıdır. Tabiat, insanları aşık olduklarına, sonsuz mutluluğa ulaşacaklarına inandırır. Tabiatın isteği, kendi çıkarlarına insanlığın hizmet etmesidir. Tabiat, varlığını devam ettirebilmek için canlıların çiftleşmesine ihtiyaç duyar. Tabiatın oynadığı bu oyunu kadın ve erkek geç fark eder. Tabiat onları evlilik tuzağına düşürmüş, sefalet içinde bırakmıştır. Birey aslında kendisi için faydalı bir iş yaptığını düşünür. Bu sadece görünüşten ibarettir. Bu görünüş, kendisini içgüdüde bulur. İçgüdü bireyin yararına kabul edilen şeyi istemeye yönlendirir. İsteme ise burada aldatılır. “Gerçekte sadece genel amaçları takip ederken bireyi ilgilendiren amaçları takip ettiğini zannetsin.” (Schopenhauer, Cınnet ve Aşk, 2014)

Schopenhauer, tek eşliliğe de karşı çıkmaktadır. Avrupa toplumlarının, kadın ve erkeği eşit hale getirmesine tepki gösterir. Çünkü kadın ve erkek eşitliği tabiatın kanunlarına terstir, doğa buna müsaade etmez. Kadınların, erkekler ile eşit olabilmeleri için, erkeklere bahşedilen bir

akla sahip olmaları gerekir. Çok eşlilik, erkek açısından bakıldığında olumlu sonuçlar vermektedir. Çünkü evlendikten sonra kadında sağlık sorunu meydana gelebilir. Yahut çocuk doğuramaz ve yaşlı hale gelir. Yaşlı bir kadın tensellikten uzak, çocuk doğuramayan bir kadın ise evliliğin temel taşı üremeyi meydana getiremeyecektir. Bu yüzden ikinci bir kadın alınması gerekmektedir. Kadın açısından bakıldığında da çok eşlilik onun doğasına uygundur. Çünkü tek eşliliğin olduğu ülkelerde, üst sınıftaki kızlar işe yaramadan evlerine tıkilıp kalırlar ve evlenemezler. Alt sınıfa ait olan kızlar ise “fahişeliğe zorlanmaktadır ve onurdan yoksun olduğu kadar sevinçsiz ve neşesiz de olan bir hayat beklemektedir onları.” (Schopenhauer, Aşka ve Kadınlara Dair, 2014) Kadınları bu duruma düşüren tek eşlilikdir. Schopenhauer’un Asya kültürüne duyduğu ilgi de aslında bu düşünceden kaynaklanmaktadır. Müslüman arkadaşlarına göre evlilik, bir ürün ortaya koyulması amacıyla kadının tarla gibi sürülmesidir. Bu durum Schopenhauer’un hoşuna gider. Çok eşlilikte kadın mücadele etmek zorunda kalır ve doğasına uygun hareket eder. Riyakarlık, aldatma çok eşlilik sayesinde ortadan kalkabilir. Ancak çok eşlilik ile de şu durum ortaya çıkabilir. “Kadın aynı anda birkaç erkekle, bunun karşılığında erkek de arka arkaya birkaç kadınla birlikte olabilmelidir.” (Safranskı, 2015)

Schopenhauer’un aşka bakış açısı nasıldır? Aşk denilen olay nasıl ve hangi durumlardan dolayı meydana gelir? Aşk, ona göre cinsel içgüdüden beslenerek ortaya çıkar. Makam, mevki sahibi insanlar aşk yüzünden itibarlarını kaybederler. Malını, mülkünü aşk yolunda harcayan, intihar eden, kendisi için değil aşkı için yaşayan insanlar vardır. Cinsel arzusunu doymak isteyen bireyler neden bu kadar acıya, sefaletle aşk yüzünden katlanıyorlar? Bu durumlara katlanılmasının tek bir nedeni vardır. Bu da “gelecek neslin oluşturulmasından daha az bir şey değildir.” (Schopenhauer, Aşka ve Kadınlara Dair, 2014) İşte burada devreye bir kez daha isteme girer. Ancak bu bizim istememiz değil tamamen türün isteğidir. Aşkın yüceliği, aşkın kutsallığı, yazarların, şairlerin bahsettiği aşkın amacı, doğaya bir canlı getirmektir. Burada da devreye fiziksel bir ihtiyaç, maddi bir zevk girer. Kişiler, doğacak olan çocuğunun hayaliyle karşı cins arayışı içine girerler. Kişilikleri, bireyleri fazla ilgilendirmez. Önemli olan evlenilecek insanın bacaklarının ne kadar güzel olduğu, yüz hatlarının çekiciliği, şehvet dolu bakışları, kaslı bir vücut yapısı, dirayetli bir duruş sergilemesi, güçlü ve kuvvetli kalçalarıdır. Bireyleri evliliğe götüren neden fizikseldir. Aşk evliliklerinin çoğu da içinde yanılısama barındırır. Burada bireysel bir çıkar değil, doğanın çıkarına hizmet etme vardır. Türün çıkarları doğrultusunda yapılan evliliklerde, bireylerin yaratılışları çok farklıdır. Onlar ilk

başta bu farklılığı göremez. Ancak içgüdülerin dayattığı yanılsama ortadan kalkmaya başladığında, aşk evliliğinin sonu hüsrarla sona ermiş olur. Aşk evliliği olmadan, tamamen bireysel çıkarların olduğu evlilikler de mevcuttur. Yalnızca parayı düşünen bu bireyler, türün çıkarları için değil, kendi mutlulukları, bireysel çıkarları için evlenirler. Bu durum tabiata aykırıdır. Yapılan evlilikte türün çıkarları mı yoksa bireyin çıkarları mı üstünlük kuracaktır. Bu ikisinin bir arada bulunması mümkün görünmemektedir. Bu sebeple mutlu evliliklere nadir rastlanır. Evliliklerde, içinde bulunulan kuşak önemli değildir. Asıl önemli olan gelecekteki kuşaktır. Schopenhauer, kadınlara karşı yenik düştüğü için beynini eleştirir. “Arthur’un sorunu, beden arzularının beyni aşağılamasıdır; arzular beynini yener ama kadınları yenemez, Arthur, bu yüzden onları affetmeyecektir, ne bedenin arzularını ne de kadınları.” (Safranski, 2015)

Schopenhauer’a göre bir düşünme etkinliği gerçekleştirelim! Çoğumuz Tanrı’nın buyruklarına uyarak evlenmedik. Altında yatan temel düşünce bu değildi. Erkek olarak düşünelim! Hepimiz bir kadını gördük. Onun yüreğinin derinlerine mi indik? Vicdanını, merhametini dışsalla mı algıladık? Hayır. Yalnızca onun vücut hatlarına, güzel dudaklarına, gözlerinin ışıltısına, belinin inceliğine, güzelliğine vurulduk. Kendimize güzel gelenin bir ömür yanımızda olmasını isteyerek onu evlilik kurumuna dahil ederek birlikte olmak istedik. Aradan seneler geçti, o kadar merhametli bir insandı ki bu durum güzelliği ile de örtüşüyordu. Ancak belirli bir süre sonra karşımızdaki bize güzel görünmemeye başladı. İçindeki merhameti, acıma duygularını görmemeye başladık. Çünkü artık güzel bacaklara, dolgun hatlara, güzel bir tene sahip değildi. Yıpranmıştı. Ancak o güzelliğini sana harcamıştı. Hayır! Bu yeterli bir sebep değildi. Ben tamamen gözlerimin beni kandırdığı ölçüde ilerliyordum. Bu durum böyle iken ben aynaya bakmamıştım. Çünkü o da benim kuvvetimle, gücümle, yüz hatlarımın uyumu ile ilgilenmişti. Düşüncelerimin onu etkilediğini düşünsem de yanılmıştım. Ancak karşı taraf da güzelini aramak için yola koyulmuştu. İşte Schopenhauer’a göre olayın Tanrısal olduğunu düşünen insanlar, bu durumun içinde mahkum olurlar. Bu durumu ortaya çıkaran Tanrı değil, tabiatın kendisidir. Evliliğin ıstırabını, çilesini Tanrı’nın sınavı olarak gören insanlar, tabiat tarafından kandırıldıklarının farkında değildirler. Evliliği, doğa ana insanlar üstüne bir görev olarak yüklemiştir. Üremek, çoğalmak, tabiatın kendini devam ettirebilmesi için önemlidir.

Schopenhauer'a göre evliliğin içinde teslimiyet duygusu aranmaz, ebediyet yoktur. Evlilikteki ebedilik, sonsuzluk duygusu, döllenen rahimden dünyaya getirilen çocuktur. Erkek üreyebilmek için kadına ihtiyaç duyar. Tek başına üreyebilseydi kadına ihtiyaç duymazdı. Kadın, soyun devamlılığı için erkeğe sunulmuştur. Schopenhauer'un konuştuğu Müslüman bir genç olayı şu şekilde özetler: "Biz kadınları tohumun ekildiği toprak olarak görürüz yalnızca; bu yüzden onun dininin bizim için önemi yoktur. Din değiştirmesini istemeksizin bir Hristiyan ile de evlenebiliriz pekala." (Schopenhauer, Aşka ve Kadınlara Dair, 2014)

Toplum içindeki insanlar, evliliği kutsal bir görev olarak görürler. Genel düşünce evlendikten sonra hem kadının hem de erkeğin dışarıdaki insanlarla cinsel ilişkiye girmeyeceği yönündedir. Evlenerek tecavüzler de önlenir. Çünkü cinsellik, fizyolojik bir ihtiyaçtır. Eğer bu ihtiyaç karşılanmazsa hem kadın hem erkek günlerce yemek yememiş, su içmemiş insan durumuna düşerler. Ancak bu vazife doğrultusunda evlenen bireyler birbirlerini aldatmayacak mı? Gözleri, dışarıdaki erkek ya da kadının tenselliğine kaymayacak mı? Elindekini elde etmenin huzuru ile daha fazlasını istemeyecek mi?

"İnsanlar bütün yaşamları boyunca arzularının kölesiydiler: Daha biri bitmeden diğeri onun yerini aldığından bir türlü doyum bulamıyorduk." (Schopenhauer, Aforizmalar, 2012)

Schopenhauer'a göre aldatmanın önüne geçebilmek için çok eşlilik anlayışını benimsemek gerekir. Çok eşlilik ile birlikte hem soyun farklılığı sağlanacak, hem de kadın doğal durumuna yeniden getirilecektir. Erkek ve kadının evlilik kurumu altında bir araya gelmeleri yaşama iradesine dayanır. Yaşama iradesi kendisini cinsellikte ortaya çıkarır. Bu şekilde yeni bir nesil dünyaya gelir. Annenin de babanın da en önemli görevi, bu dünyaya gelecek çocuğun, güçlü, kuvvetli, cesur ve zeki olmasını sağlamaktır. Her sanatçı eserinin özgün ve kusursuz olmasını ister. Ancak bu kusursuz olma durumu düşünen bireyler için geçerlidir. Alt tabakadaki insanlar, hayvani güdülerini bastırabilmek için evliliği kendilerine görev edinirler. Dünyaya gelecek çocuğun, fiziksel ve zihinsel durumuyla ilgilenmezler. Sadece evlenmek için evlenirler, çocuğun dünyaya getirilmesi gerektiği için çocuk yaparlar. Ortaya konacak ürün için kadın dokuz ay boyunca acılar çeker. Erkek, üreyebilmenin, çoğalmanın heyecanı ile yapmadığı saçmalıkları yapar. Aslında diğer canlılar için de durum bu şekildedir. Kuş, yuvasını yapabilmek için uğraşır, mücadele eder. Yumurtalarını bırakabilmek için uygun yerler ararlar. Kendi istekleri için değil bir yarılsamanın içinde oldukları için bu şekilde

davranırlar. Çünkü tabiat, olabildiği kadar çok çoğalmalarını hedefler. Tabiat kendini düşünür.

Schopenhauer'a göre, erkekler, kadınlardan, dolgun kalçalara, sağlam vücut hatlarına sahip olmalarını isterler. Bu içgüdüsel, cinsellik üstüne kurulmuş aşktan kaynaklanmaktadır. Ancak mantık işin içine girerse erkek, entelektüel olarak kendisini geliştirmiş bir kadın arayışına girer. Bu sebeple anneler, güzel kızlarına, güzelliklerinin dışında birkaç özellik daha kazandırmak isterler. Fiziksel olarak dikkat çeken bir kızı, anneleri diksiyon kurslarına, sanat ile ilgili kurslara gönderirler ki erkeğin kalbini her türlü özelliği ile kazanabilsin isterler. Kızlarının, kendileri gibi kötü bir hayat sürmesini istemezler. Halbuki onların da anneleri, kendileri için aynı dileklerde bulunuyorlardı! Bu durum kızlarını düşündükleri için değil, kendi türlerinin devamlılığı içindir. İlk bakışta karşı cinse aşık olduğunu belirten insanlar vardır. İlk görüşte aşkın doğruluğu yadsınamaz bir gerçekliktir. İlk defa gördüğümüz bir insanın zihnini, entelektüel bakımdan gelişmişliğini görmemiz imkansızdır. İlk görüşte aşk varsa, insanın zihinsel özelliklerine, onun iyi yüreğine, kişiliğine, karakterine aşık olma durumu orada yoktur. İlk defa gördüğümüz bir insanın önce fiziksel özellikleri dikkatimizi çeker. Onunla birlikte olma arzumuz, hayvani içgüdülerimiz, bizi aşık olduğumuza inandırır. Bu yalana kendimizi inandırırız. Hem erkek hem de kadın fiziksel olarak hoşuna giden bir insanla birliktelik kurup, evlenmek ister.

Evlenmek için seçtiğimiz karşı cinse önce aşık oluruz. Aşık olarak evlendiğimizi, yüreğimizde hissettiğimiz o can alıcı duyguyla hareket ettiğimizi belirtiriz. Aşkın da bizim isteğimize göre hareket ettiğini düşünürüz. Kendimizi aşkın efendisi olarak görmeye başlarız. Ancak zamanla efendi köle; köle ise efendi haline gelir. Bu durumun farkına bile varamayız. Aşk, bizim ne düşündüğümüzü umursamaz. Bizim rahatımız için de uğraşmaz. Aşkın yolunda hayatını harcayan insanlar, bu uğurda canını veren insanlar görürüz. Erkek ve kadını ömür boyu mutlu olacağına inandıran aşkın sorunsalı nedir? Niçin bu duygu uğruna insanlar ölümü bile göze alabilir? Aşk insanları kandırır. Aslında olmayan bir şeyi olmuş gibi gösterir. Onun tek bir derdi vardır. Türün devamlılığını sağlamak. Aşk, bireylerin değil türün kölesidir. Tür ise tabiatın kölesidir. Tabiat, tüm duyguların, tüm yaşamın efendisidir. Aşk, bireyleri soyut olana ulaştıramaz. Aşık olan bireyler, aşklarını cinsel birliktelik ile taçlandırır. Bireylerin tatmış olduğu fiziksel zevk, aşkın bir sonucudur. Eğer fiziksel bir sahiplenme olmazsa aşkın

da içi boşalır. Sahiplenme yaşanmadığı zaman bireyler, aşkına karşılık alsalar bile bu duygu durumdan tatmin olmazlar.

Evlilikte, kadının aldatması hoş görülmezken, erkeğin aldatmasına kadınınkinden daha kötü bir gözle bakılmaz. Schopenhauer'a göre bu durum tabiatın kuralıdır. Çünkü tabiat varlığını devam ettirebilmek için üremeye ihtiyaç duyar. Erkek ise bu görevi yerine getirebilecek en uygun canlıdır. Erkek aldatırsa bu doğal bir durumdur. Türün devamlılığını sağlar, tabiatın görevini yerine getirir. Ancak bir kadının tabiata sunacağı çocuk sayısı daha sınırlıdır. Erkek, farklı kadınlara tohumlarını bırakarak tabiatın işine yarayacak daha çok çocuğun, eserin dünyaya gelmesini sağlar. Kadının tabiata karşı olan görevi ise çocuğuna sağlıklı bir şekilde bakmaktır. Çocuğun sağlıklı olması soyun devamlılığı için gereklidir. Kadının türünü koruyabilmesi için de erkeğine ihtiyacı vardır. Schopenhauer, soyun devamlılığında bireyler arasındaki ilişkinin, zıtlıkların uyumu olduğunu belirtir. Birey, kendisinde eksik olarak gördüğü bir yanı karşı cins ile tamamlayabilir. Boyu kısa olan birisi, boyu kısa olan başka birisi ile iletişim kurmak istemeyebilir. Çünkü kendisinden sonra devam edecek türünün kısa boylu olmasını istemeyebilir. Kişi kendisinde eksik olanı arar. Kendisi her bakımdan kusursuz olan birey ise karşı cinsin kusurlarını pek fazla önemsemmez. Kusurlu bir bireyle de ilişki kurabilir. Çünkü kendini kusursuz olarak gördüğü için, doğacak olan çocuğa bütün özelliklerinin geçeceğini düşünür. Karşısındaki birey onun için yalnızca üreme aleti görevi görür. Önemli olan türün, saçı, göz rengi, boyu, zekası, cesur ve sağlıklı olmasıdır. Evlilikte asıl önemli olan bu durumlardır. Erkek ve kadın tutkulu bir aşk ile birbirlerini isterler. Cinsel arzuları kişileri evliliğe doğru götürür. Ancak bu aşk karşısında çevredeki insanların müdahaleleri olabilir. Kızın ailesi erkeği istemez ya da erkeğin ailesi kızı istemez. Toplum bile bazı ilişkileri onaylamayabilir. Ancak bu iki birey doğacak olan çocuklarının güzelliğini görmüşler, tensel olarak birbirlerinde aradıkları hazzı, şehveti bulmuşlardır. Bu duruma kimse engel olamaz. Sonunda ölüm bile olsa bireyler, türün çıkarları doğrultusunda hiç düşünmeden bu yolu seçebilirler. Soyun devam etme dürtüsü karşısında, şeref, dürüstlük, sadık olma durumları ortadan kalkar. Zina yapan insanlar türün devamlılığı için kendilerini ateşe atabilirler. Çünkü zina inanan bireyler için günah durumu, diğer dünyada cezalandırılma durumudur. Bazı toplumlarda ise suç teşkil eder. Zina yapan bireyler, türün devamlılığı uğruna öldürülebilirler. Türün devamlılığı dürtüsü, bireylerin ölümüne bile neden olabilir.

Evlilik gerekli mi, değil mi? İnsanlar kendi istekleri ile mi evleniyorlar? Sorularının cevapları yanıtızsız kalacaktır. Ancak bu konu, milyonlarca yıl geçse de araştırılmaya devam edilecektir. Kanaatimce “evlilik, Tanrı’nın kutsal bir görevidir! Yahut evlilik; tamamen içinizdeki arzuların, siz farkında bile olmadan düzenli cinsel hayattan zevk aldığınız bir kurum haline dönüşmesidir!” diyemeyiz. Arthur Schopenhauer ve Kierkegaard’a baktığımızda aslında evlilik, hem Tanrısal bir mahiyette gerçekleşir ve onun üstümüze yüklemeye çalıştığı ilahî bir sorumluluk ile hareket etmemizi sağlar, hem de arzularımız, isteklerimiz doğrultusunda haz ve zevk duyguları için içerisine girerek bizleri evliliğe sürükler. “Evlenin, Tanrı’nın görevini yerine getirin! Evlenmeyin, tabiatın kendi oyunlarına dâhil olarak kendinizi sefalete, acılar içine atmayın” mesajları da veremeyiz. Bu sorunsalda verilecek bir mesaj da yoktur.

Bireyler, evlendirilirken Schopenhauer’a göre; dünyaya getirmesi gereken bir eserinin olması baskısıyla evlendirilir. Bu durum Schopenhauer’a göre tabiatın kendi devamlılığını sağlayabilmek için ihtiyaç duyduğu bir durumdur. Bu sebeple evlilik meydana gelir. Soyun devamlılığı sağlanır. Bireyler, kendi eserleri ile dış dünyada övünebilirler. Üremek, çoğalmak gibi insani eylemler insanları dünyaya bağlayan, hayatı anlamlandıran şeylerdir. Ancak dünyaya getirilen çocuğu Tanrı tarafından bir armağan olarak görmek, ona bu şekilde davranmak ve sorumluluk duygusuyla fedakârlık ederek çocuğu büyütmek daha güzel bir durum olarak karşımıza çıkar. Maddi çıkarların ilişkiler arasına set örmediği ve manevi aşk duygularının işler olduğu bir dünyada, insanların evlenmek istemeleri anlamlı bir durumdur. Ancak Schopenhauer gibi düşünülürse sadece böylesine kötü bir dünyaya eser bırakmak için ya da kendi tatminlerimiz doğrultusunda ilişkiler kurmak için evlenmek anlamsız bir eylem olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akış, Y. (2015a), Søren Kierkegaard'da Kaygı Kavramı,(s. 90),İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ferguson, R. (2015). Kierkegaard'dan Hayat Dersleri, (s. 35). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Gödelek, K. (2010). Kierkegaard,(s. 24-25). İstanbul: Say Yayınları.
- Janaway, C. (2007). Düşüncenin Ustaları Schopenhauer. (s. 83). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kierkegaard, S. (2005). Günlüklerden ve Makalelerden Seçmeler. (s. 76). İstanbul: Anka Yayınları.
- Kierkegaard, S. (2013). Baştan Çıkarıcının Günlüğü. (s. 43). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kierkegaard, S. (2013a). Evliliğin Estetik Geçerliliği. (s. 27-58). İstanbul: Araf Yayınları.
- Kierkegaard, S. (2013b), *Meseller* (s. 120). İstanbul: Pinhan Yayınları.
- Safranskı, R. (2015). Felsefenin Yaban Yılları, (s. 127-473-477). İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Schopenhauer, A. (2012). Aforizmalar. (s. 33). İstanbul: Arya Yayıncılık.
- Schopenhauer, A. (2014a), *Aşka ve Kadınlara Dair* (s. 30-36-39). İstanbul: Say Yayınları.
- Schopenhauer, A. (2014b). Cinnet ve Aşk. (s. 48-52). Ankara: Yason Yayınları.
- Yasemin Akış, S. K. (2015b),Søren Kierkegaard'da Kaygı Kavramı,(s. 90). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.